

Karásziné Sebők Ágnes–Sebestyén Krisztina**NEM CSAK JÁTÉK!
ÓVODÁBAN DOLGOZÓK VÉLEMÉNYE A LEGO®
ESZKÖZÖKRŐL****A játék szerepe óvodáskorban**

Az óvoda célja, hogy az életkori, illetve az egyéni sajátosságokat figyelembe véve hozzájáruljon az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődéséhez, továbbá képességeinek kibontakoztatásához, valamint fejlesztéséhez.¹ A gyermekek 3–6 éves kor között nagy változásokon mennek keresztül: mozgásuk, testi, nyelvi és értelmi fejlődésük ideális esetben már eléri azt a szintet, hogy környezetüket jobban megértsék, kíváncsiságukat kielégítsék. Az óvodáskorú gyermek társas kapcsolatait még meghatározza egocentrizmusa, de társas tapasztalatainak gyarapodásával, illetve érzelmeinek folyamatos fejlődésével optimális esetben be tud illeszkedni a közösségbe. Ezzel összefüggésben az óvodai nevelés egyik nagyon fontos része a szociális képességek fejlesztése.² „A szociális kompetencia szociális motívumok és szociális képességek rendszere, a szociális viselkedés szervezője, megvalósítója”,³ amely öröklött és tanult elemekből áll.⁴ A szociális kompetencia főleg gyermekkorban fejleszthető, mert a társas együttműködés kétoldali folyamat: a gyermekek egyszerre kerülnek be a közösségbe, és válnak önálló egyéniséggé. Ez részben a szocializációnak köszönhető, amely során a gyermekek elsajátítják a társadalom normáit és értékeit, valamint azokat a sajátos érzés- és viselkedésmódokat, amelyekkel reagálnak a környezetükre.⁵ A kognitív folyamatok hatással vannak a szociális kompetenciára és fordítva is, mert az életkor előrehaladtával arányosan az egyén szociális kompetenciájának működése hat a tanulmányi eredményességre is, később pedig a munkavégzés során, a mindennapi életben is fontos szerepe lesz.⁶ A szociális kompetencia fejlődésére hatással vannak az óvodai kortárskapcsolatok is, amelyeket meghatároznak például a közösen végzett

¹ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (Továbbiakban: 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet.)

² ZSOLNAI Anikó–LESZNYÁK Márta–KASIK László: *A szociális és az érzelmi kompetencia néhány készségének fejlettsége óvodás korban*, Magyar Pedagógia, 2007/3. 233–270.; KOLTÓI Lilla: *Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapedagógusoknak*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015. http://www.jgyph.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/index.html [2024.01.15.]

³ NAGY József–ZSOLNAI Anikó: *Szociális kompetencia és nevelés*, In: BÁTHORY Zoltán–FALUS Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*, Osiris, Bp., 2001. 252.

⁴ ZSOLNAI Anikó: *A szociális kompetencia fejlődése és fejlesztési lehetőségei gyermekkorban*, Akadémiai doktori értekezés, Bp., 2018. http://real-d.mtak.hu/1136/7/dc_1503_17_doktori_mu.pdf [2024.01.25.]

⁵ ZSOLNAI Anikó: *A szociális készségek fejlesztése 4-8 éves korban*, Új Pedagógiai Szemle, 2006/6. 27–35.

⁶ KASIK László: *A szociális kompetencia fejlesztésének elmélete és gyakorlata*, Iskolakultúra, 2007/11–12. 21–37.

tevékenységek, az óvodai csoport homogén vagy heterogén életkori összetétele, illetve az óvodapedagógus szakmai munkája ezen összetétel figyelembe vételével.⁷

Az óvodáskor fő ismeretszerző és -átadó eszköze a játék, amely kapcsolat-teremtési lehetőség, továbbá tapasztaltszerzésre, a világ tevékeny megismerésére, értékek megőrzésére és teremtésére alkalmas.⁸ A különböző játékfajtákban való gyakorlottság eredménye a gyermeki tudás, amelyben megalapozódnak a gyermekek későbbi ismereteihez, azok megszerzéséhez szükséges képességek, továbbá az óvodapedagógusok segítségével a játékon keresztül a gyermekek eljutnak arra a szintre, hogy alkalmassá váljanak az iskolai tanulásra.⁹ „A játék rendkívül komplex jelenség. Játékba ágyazottan, azzal összefonódva fejlődnek a gyermek különböző képességei: motorikus, perzeptív, kognitív és szociális területen egyaránt. Amint a belső reprezentációk – cselekvés, képi, szimbolikus – együtt „élnek” az értelmi működés során, úgy az olyan pszichikus funkciók, mint szerep, szabály, konstruálás, különböző hangsúlyokkal ugyan, de együttesen vannak jelen a játékban”.¹⁰ Óvodáskorban fontos, hogy az óvodapedagógusok különböző eszközökkel segítsék a gyermekek ismeretszerzési folyamatát és fejlődését. A belső kép-teremtés (elaboráció) nem könnyű 2–4 éves korban, ezért a gyermek képzeit, ismereteit megfoghatóbbá lehet tenni szemléltető eszközökkel. Az óvodáskorú gyermekek beszéde folyamatosan fejlődik, amelyhez a jelentősen hozzájárul a közvetlen környezete, elsősorban a családi háttér, majd az intézményes nevelés is.¹¹ A beszéd és kommunikációs képességek fejlesztésekor különféle eszközök, tárgyak (makettek, képek stb.) is használhatók a fogalmak kialakításához, megnevezéséhez.¹²

Az óvodáskorú gyermekek játéka két típusra különíthető el. Az egyik a szabad képzettársításokat lehetővé tevő szabadjáték, amely a gyermek alapvető pszichikus szükséglete, ezért a gyermeknek minden nap, visszatérően, amennyire lehetséges zavartalanul és hosszan tartóan szükséges ezt a tevékenységet végeznie. A gyermek a belső világából és a külvilágból származó tapasztalatait a játékában dolgozza fel. Így válik a játék elsődleges jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt nyújtó tevékenységgé.¹³ A játék másik meghatározó formája a kezdeményezett, vagyis inspirált pedagógiai játék. A tanulás akkor jelenhet meg az

⁷ ÁDÁM Fruzsina–HEGEDŰS Roland: *Homogén és heterogén csoportok az óvodában*, Képzés és Gyakorlat. Training and Practice, 2019/3–4. 115–128.

⁸ FÁYRNÉ DR. DOMBI Alice–DR. SZTANÁNÉ DR. BABICS Edit: *Játékpédagógia*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015a. <http://www.jgyph.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/index.html> [2024.01.18.]

⁹ KOVÁCS György–BAKOSI Éva: *Játékpédagógiai ismeretek*, Szerzői kiadás, Debrecen, 2005.; FLICK-TAKÁCS Nikolett: *Az egész életen át tartó tanulás óvodás-, és kisiskoláskori megalapozásának vizsgálata*, Doktori disszertáció, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2021.

¹⁰ BIHARINÉ DR. KREKÓ Ilona–KANCZLER Gyuláné Dr.: *Az óvodai környezeti nevelés kapcsolata az óvodai élet tevékenységformáival*, In: DR. VITÁLYOS Gábor Áron (szerk.): *Az óvodai környezeti nevelés módszertana*. ELTE Eötvös, Bp., 2019, 24. (Továbbiakban: BIHARINÉ DR. KREKÓ–KANCZLER, 2019.)

¹¹ PÉKNÉ SINKÓ Csenge: *A nyelvi képességek és a családi háttér kapcsolata*, Danubius Noster, 2022/4. 93–106.

¹² DANKÓ Ervinné: *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában: Módszertani kézikönyv a 3-7 éves korosztály fejlesztéséhez*, Flaccus, Bp., 2016². (Továbbiakban: DANKÓ, 2016.)

¹³ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet.; BÁNKI Beáta–HEGEDŰS Roland: *A játék jelentősége: a tanulásban akadályozottakkal foglalkozó gyógypedagógusok és többségi pedagógusok játékhasználat a tanítási órákon*, Különleges Bánásmód, 2021/3. 7–26.

óvodában, ha az játékos formában történik.¹⁴ A tanulás az óvodában mindennapi helyzetekben létrejövő tevékenység, amelyben fontos szerepe van a gyermek cselekvő aktivitásának, és nem csak az ismeretszerzés értendő alatta.¹⁵ Lényeges, hogy a játéktevékenység mindig komoly, (cél)tudatos tevékenység, amelyben nagy szerepe van az utánzásnak. A játéktevékenység során a résztvevők számára a játék és a valóság elkülönül, mert tudják, hogy az adott tevékenységet csak „játékból” végzik, és az adott cselekmény is csak a játékban valósul meg.¹⁶

A LEGO® elemek ismeretátadási szerepe

Több játékfajta különböztethető meg: úgy, mint gyakorló játék, szerepjáték, konstruáló játék és szabályjáték. A LEGO® elemekkel történő játék elsősorban a konstruáló, azon belül is a konstrukciós vagy az építő játékokhoz sorolható. A konstruáló játékban a gyermek létrehoz, alkot valamit, ami örömforrást eredményez, feszültségoldó hatása van, és legfontosabb pedagógiai jelentősége a sokféle fejlesztő hatásában rejlik. Fejleszti például a gyermekek kreativitását, emlékezetét, képzeletét, esztétikai érzékét, javul a problémamegoldásuk, valamint a kez ügyességük is. Nemcsak a létrehozott alkotás a lényeges, hanem annak módja is: hogyan, milyen ötletekkel valósítja meg az elképzelését, milyen probléma megoldásával épül fel például egy LEGO® elemekből épített város.¹⁷

A konstruáló játék gyakran más játéktípussá alakul át, vagy más játéktípusok kapcsolódnak hozzájuk: úgy, mint szerepjáték, logikai játék, szabályjáték stb., de a gyermekek sokszor inkább az alkotás örömeért építenek. A konstruáló játék, ezen belül az építőköccakkal – például a LEGO® elemekkel – való játék, a gyermeki kreativitásra, alkotó képzeletre, kezdeményező képességeire, nagyfokú önállóságra alapozva fejleszti többek között a problémamegoldó gondolkodást, mozgáskoordinációt, a manualitást és a beszédet. A játéktevékenységen keresztül a gyermekek világról szerzett ismeretei tovább bővülnek,¹⁸ a tapasztalataikat az őket körülvevő környezetről érzékszervekkel érzékelés, észlelés útján szerzik, amelyhez fontos a vizuális, auditív, taktilis, orientációs és mozgásos észlelés fejlesztése.¹⁹ Ezért kiemelt jelentősége van óvodáskorban a manipulációs játékoknak, amelyek során a gyermekek megtanulják a műveleteket (például fog, összeilleszt). Közben fejlődik a gyermekek kez ügyessége, és bővülnek az ismereteik, mert megismerik a tárgyak jellemző tulajdonságait (nagyság, mennyiség stb.).²⁰ Az építőjáték saját tárgyi eszközeivel és azok sokféle felhasználási lehetőségével biztosítja, hogy fejlődjön a gyermekek szem-kézkoordinációja, finommozgása, erősödjének a kéz izmai az elemek összeillesztésekor. Ezeken túl az elemek újszerű

¹⁴ KOVÁCSNÉ DR. BAKOSI Éva: *Játék és tanulás az óvodában*, 2009. <https://ofi.oh.gov.hu/jatek-es-tanulas-az-ovodaban> [2024.01.27.] (Továbbiakban: KOVÁCSNÉ DR. BAKOSI, 2009.)

¹⁵ BIHARINÉ DR. KREKÓ–KANCZLER, 2019.

¹⁶ SEBESTYÉN Krisztina–NAGY Balázs–SZABÓ József Mihály: *LEGO® készletekkel való fejlesztés lehetőségei a kora gyermekkori nevelésben*, Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 2020/1. 68–74. (Továbbiakban: SEBESTYÉN et al., 2020.)

¹⁷ KÖRMÖCI Katalin: *Óvodapedagógiai kislexikon*, Flaccus, Bp., 2015. (Továbbiakban: KÖRMÖCI, 2015.)

¹⁸ DANKÓ, 2016.

¹⁹ MASZLER Irén: *Játékpedagógia*, Comenius, Pécs, 1996.

²⁰ BIHARINÉ DR. KREKÓ–KANCZLER, 2019.

összekapcsolása, csoportosítása, új mozgáskombinációk megjelenése, valamint új nyelvi kifejezések felfedezése mutatja a kreatív gondolkodás kialakulását.²¹

A LEGO® elemek a didaktikai játéktevékenységekbe is beilleszthetők, mert építés közben a gyermekek folyamatosan megismerkednek környezetükkel, új ismeretekkel, gyakorolhatják a gondolkodási műveleteket, fejleszthetik a képességeiket, továbbá alkalmazhatják, rendszerezhetik a már meglévő ismereteiket.²² A LEGO® elemekkel végzett tevékenységek izgalmasak, szórakoztatók, és játék közben a tanulást is segítik, mert a gyermekeket nyílt végű feladatokon, kihívásokon keresztül új ötletek és megoldások kitalálására ösztönzik. Játék közben kipróbálhatják magukat, ez növeli az önbizalmukat, és bátorítást kapnak a világról szerzett ismereteik további bővítésére.²³

A LEGO® elemekkel történő játék társas tevékenység is lehet, mert összekapcsolhatja a gyermekeket az óvodában, akiknek ezáltal formálódhatnak a társas kapcsolatai a játék során, a társakkal együtt töltött időre vonatkozó igényük kielégül, és ezekhez optimális esetben pozitív szociális élmények kapcsolódnak. A játék így a társas együttesség igényéből fakadó élményforrás is, amelyet örömszerzés kísér. Ha egyedül játszik a gyermek, szívesebben teszi ezt a többi gyermek társaságában, és ha egymás mellett építenek, meg kell tanulniuk odafigyelni egymás munkájára. Ha közös építésbe, projektbe kezdenek, együttműködési képességeik fejlődnek, mert feloszthatják a feladatokat, elkezdik figyelembe venni egymás vágyait, vagy akár egymás eltérő képességeit, ha például nem azonos életkorú gyermekek játszanak együtt. Az együttesség a csoportban jelen lévő gyermekek számára olyan többletet adhat, amely befolyásolhatja viselkedésük színvonalát.²⁴ „Az óvodai intézményes nevelés lehetőséget biztosít az óvodáskorúak számára, hogy az életkoruknak, kognitív, érzelmi és szociális szükségleteiknek megfelelő, a fejlődésüket ösztönző környezetben legyenek”.²⁵ A nyelvi-kommunikációs kompetenciák fontos tényezői a gyermekek kognitív, illetve szociális fejlődésének, a sikeres társadalmi beilleszkedésnek.²⁶ Bagdy Emőke szerint a „legjobb motiváció az élménybe vonás”,²⁷ mert az óvodapedagógusok rövidebb ideig tartó, de a lehető legtöbb érzékszervi csatorna bevonásával zajló tevékenységek segítségével tudják motiválni a gyermekeket, és tovább fokozza a hatást, ha ezeket változtatják.²⁸

²¹ KOVÁCSNÉ DR. BAKOSI, 2009.

²² KÖRMÖCI, 2015.

²³ SEBESTYÉN et al., 2020.; ANDERSEN, Jens: *LEGO egy életen át. Egy család és egy cég története*, Európa Könyvkiadó, Bp., 2022.

²⁴ KÖRMÖCI, 2015.

²⁵ ZÓKA Katalin: *Az óvodai nyelvi-kommunikációs nevelés lehetőségei a gyerekek szocializációjában, integrációjában*, Társadalmi együttélés: A kisebbségi lét dimenziói: Interdiszciplináris e-folyóirat, 2012/3.

http://epa.niif.hu/02200/02245/00003/pdf/EPa02245_tarsadalmi_egyuttes_2012_3_zoka_katalin.pdf [2024.01.15.] (Továbbiakban: ZÓKA, 2012.)

²⁶ ZÓKA, 2012.

²⁷ SALLAI Éva: „Legjobb motiváció az élménybevonás.”, Új köznevelés, 2015/7. 27. (Továbbiakban: SALLAI, 2015.)

²⁸ Uo.

A LEGO® elemek ismeretátadást, oktatást segítő adottságai már korán felkeltették a pedagógusok érdeklődését. Az építőkockákkal való játék fejleszti a kreativitást, problémamegoldást, amelyet a színes, aprólékosan, pontosan összeilleszthető és variálható LEGO® elemek csak fokoznak. A gyermekek sokféle képességét lehet fejleszteni akár már egy alapkészlettel is, mert azon túl, hogy a LEGO® elemek, készletek szépek, színesek, változatosak, még számos előnnyel rendelkeznek. Többek között fejlesztik a már korábban említett finommotorikát: a téglák kézbe vétele, egymásba kapcsolása majd szétszedése az ujjak mozgatásán kívül a legfiatalabb gyermekeknek az önálló alkotás örömét biztosítja. A matematikai kompetenciákat is kiválóan lehet fejleszteni általuk. Az alapszínek és egyéb különleges színek, mint például drapp, rózsaszín jól megkülönböztethetők, változathatók, csoportosíthatók például méretek és formák szerint. Továbbá a LEGO® elemekkel történő játék alkalmas a számlálás gyakorlására, például megszámlálhatók a téglák tetején található bütykök, vagy a különféle elemek, de lehet keresni hasonlóságokat, különbségeket is. Ugyanakkor a LEGO® több, mint egy átlagos építő játék: egyediségét, sikerességét a végtelen számú és lehetőségű építkezés adja. Egyszerű utánzással is készülhetnek építmények néhány elemből, és a mintakövetés által a téri viszonyokat, az elemek egymáshoz való kapcsolódását is megismerik a gyermekek. A gyermeki fantázia segítségével önálló művek készülhetnek, az építéssel kapcsolatos kérdésekre válaszolva pedig az elkészült alkotás bemutatásával fejlődik a gyermek beszéde, bővül a szókincse. Összegezve az eddigieket, a LEGO® elemekkel való játék pedagógiai szempontból nagyon hasznos, mert fejleszt, ugyanakkor örömteli időtöltést biztosít.²⁹

A LEGO® Education eszközök és módszertan projektek megvalósításával segíti elő a gyermekeknél a felnőttkorban hasznos kompetenciák, készségek – például kritikus gondolkodás, kreativitás, együttműködés – fejlesztését akár óvodában, akár általános vagy középiskolában.³⁰ Az óvodások számára készült készletek közül a LEGO® Education STEAM Park a korai tudomány, mérnöki munka, művészetek és matematika világának felfedezését teszi lehetővé sok szórakoztató jellel, illetve játékkal, amelyek segítenek érdekes módon felfedezni például a fogaskerekek, a mozgás működését, a mérést, a problémák megismerését, illetve megoldását.³¹ A LEGO® Education Coding Express által a programozás alapjainak elsajátításához szükséges ismereteket szerezhethetnek a gyermekek. A készlet segít megértetni az ok-okozati összefüggéseket, a korai kódolást támogató fogalmakat, fejleszti a matematikai képességeket, mint például a sorba rendezést, az ismétlődést és a feltételes utasításokat.³² A LEGO® Education StoryTales készlet elsősor-

²⁹ KŐRÖS Anikó: *A LEGO-világ, avagy gyermekkori felfedezések építőkockákkal*, Fejlesztő Pedagógia, 2011/1. 34–36. (Továbbiakban: KŐRÖS, 2011.)

³⁰ LEGO® Education, 2024a. <https://education.lego.com/en-us/> [2024.01.15.] (Továbbiakban: LEGO® Education, 2024a.)

³¹ LEGO® Education: *STEAM Park*, 2024d. <https://education.lego.com/en-us/products/steam-park-by-lego-education/45024/> [2024.01.27.]

³² LEGO® Education: *Coding Express*, 2024b. <https://education.lego.com/en-us/products/coding-express-by-lego-education/45025/> [2024.01.27.]

ban az anyanyelvi fejlesztést támogatja, mert segíti a nyelvi és szóbeli kifejező-készség, a kognitív képességek, a képzelőerő, a kreativitás fejlesztését.³³ A szociális, empátikus készségek fejlesztésére, az érzelmek megismerésére, vagy például az óvodai nézeteltérések kezelésére használható a LEGO® Education Build Me Emotions készlet.³⁴ A színes kártyák, a különféle érzelmeket kifejező arcelemek és a feldolgozáshoz, megértéshez szükséges módszerek, feladatok segítenek a gyermekeknek megismerni, valamint megérteni az érzelmeiket, fejlesztik az énhatékonyságukat. A gyermekek szerepjátékokat játszanak, amelyekből fejlődik az empátikus, illetve a problémamegoldó képességük is.³⁵

Az élménypedagógián és a flow élményen alapuló LEGO® Education oktatási rendszer, illetve módszerek

A LEGO® Education egy teljes oktatási rendszert jelent a koragyermekkoroktól kezdve az óvodákon át az iskolák számára, amelyben nemcsak készletek, hanem a játék általi tanulást hangsúlyozó módszertan is megtalálható. A LEGO® Education módszere az élménypedagógián alapul: a gyermek aktív résztvevője a tanulási folyamatnak, így a cselekvés során megszerzett ismereteket egyszerűbben elsajátítja, majd könnyebben felidézi.³⁶ A megismerő tevékenységen keresztül ismeretszerzés felváltja a passzív befogadást, amely az élményszerűség, valamint az aktivitás által létrehozza az ismeretsajátításhoz, tanuláshoz szükséges motivációt is. Fő célja a személyes készségek fejlesztése, de általa fejlődik továbbá az önismeret, önértékelés, az egyéni felelősségvállalás, valamint a szociális kompetenciák is, így a tanulás, ismeretszerzés tevékenységközpontú, élményszerű és célszerű is.³⁷

A pedagógiai folyamat meghatározó tényezője a motiváció, amelyhez kapcsolódva a gyermek gyakran flow élményt él át. Ennek során, ha az egyén képességeinek megfelelő kihívást jelentő elfoglaltságot végez, és megfelelő, reális, konkrét célokat tűz ki saját maga elé, akkor teljesen belemerülhet a tevékenységbe, és teljes figyelmével a célra fókuszálhat. Csíkszentmihályi flow-elmélete szerint az egyén a „flow” állapotban teljesen elfelejtkezik mindenről, az idő megáll, a problémák megszűnnek. Amikor flowban van, nem észleli rögtön a boldogságérzetet, a kiteljesedés és az elégedettség érzése utólag jelenik meg.³⁸

³³ LEGO® Education: *StoryTales*, 2024e. <https://education.lego.com/en-us/lessons/preschool-story-tales/> [2024.01.27.]

³⁴ Ezt a készletet időközben elkezdte kivetelni a termékpalettájáról a LEGO® cég.

³⁵ LEGO® Education: *Explore the Face Bricks*, 2024c. <https://education.lego.com/en-us/lessons/> [2024.01.27.]

³⁶ SEBESTYÉN et al., 2020.; SEBESTYÉN Krisztina–NAGY-KÉPES Gabriella: *Készítsünk térképet LEGO® elemekből!* In: JÁNOS István (szerk.): *Tradíció és Innováció ötvözete a Nyíregyházi Egyetemen*, Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 2022. 420–433. (Továbbiakban: SEBESTYÉN–NAGY-KÉPES, 2022.)

³⁷ FÁYRNÉ DR. DOMBI Alice–DR. SZTANÁNÉ DR. BABICS Edit: *Pedagógus mesterség*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015b. http://www.jgypk.hu/mentor-halo/tananyag/Pedagugus_mestersgV2/index.html [2024.01.18.]

³⁸ MÉRŐ László: *Az érzelmek logikája*, Tericum, Bp., 2010.; CSÍKSZENTMIHÁLYI Mihály: *Flow: Az áramlat: A tökéletes élmény pszichológiája*, Akadémiai, Bp., 2018.

A 21. századi nevelés-oktatás fókuszában a kompetenciák, illetve ezek fejlesztése áll.³⁹ A pedagógiai szaknyelv szerint a kompetencia fogalma magában foglalja a valamire való alkalmasságot, továbbá a képességeket, készségeket, az egyén rutinjait, ismereteit és a motiváltságát.⁴⁰ A 21. századi tanulás és műveltség tartalmával kapcsolatba hozható az ún. 4C modell, amelyben a korábbi alapkompentenciák mellé újabbak lépnek be: a kommunikáció, kritikus gondolkodás, kreativitás, problémamegoldás, együttműködés és az innováció.⁴¹

Mindezek figyelembe vételével fejlesztették ki a LEGO® Education szakemberei a LEGO® elemek alkalmazása során a tanítás-tanulás minél hatékonyabb megszervezéséhez alkalmazható néglépéses, ún. 4C módszert. Az első lépés a Connect (kapcsolódás), amelynek legfontosabb célja a gyermekek kíváncsiságának felkeltése és a motiválás, majd a második fázis a Construct (konstruálás), amely az elemek összeépítésével és/vagy programozásával létrejövő tanulás. A harmadik fázis a Contemplate (megfontolás, tervezés), amikor az új az építmény és az építési folyamat bemutatása, az új tudáselem felismerése, majd egymással való megosztása történik. A negyedik lépés a Continue (folytatás), amikor az új tudás, ismeret elmélyítéséhez az új környezetben való alkalmazás, új kihívásba történő átvitel történik, és ez a folyamatnak az a része, ahol a flow-élmény kiteljesedik.⁴²

A LEGO® Education részleg folyamatosan igyekszik kifejleszteni az ismeretszátírtásához szükséges eszközöket, amelyek célja, hogy az segítségükkel megvalósuló ismeretszerzési, illetve tanítás-tanulási folyamatban megszerzett ismeretekkel, kompetenciákkal sikeres munkavállalóvá tegyék a jövő generációját a munkaerőpiacon. Ezt jelenleg a STEAM⁴³ tanulás tevékeny, tapasztalati megközelítésével próbálják meg elérni a LEGO® Education szakemberei. A STEAM tanulás szempontjából a BSCS 5E módszer⁴⁴ bizonyult a leghatékonyabbnak. Az első lépés Engagement (elkötelezettség), amelynél a pedagógus bevezető tevékenysége hatására a gyermek motiválttá válik a téma iránt. A második lépés az Exploration (felfedezés), amely során a gyermekek előzetes tudása a végzett tevékenység hatására transzformálódik, és optimális esetben fogalmi váltás következik be, megszüntetve az esetleges, korábbi tévképzeteket is. A harmadik lépés az Explanation (magyarázat), amelynél a gyermekek a tevékenységük és a közben végzett megfigyeléseik alapján magyarázatokat fogalmaznak meg, így sikerült megérteniük az új ismereteket és összefüggéseket. A negyedik lépés az Elaboration (kidolgozás), amelyben a gyermekek elmélyítik az előző három lépésben megszerzett ismereteiket a pedagógus által állított új kihívásban. Végül az ötödik lépés az Evaluation, (értékelés), amely során a gyermekek értékelik az újonnan

³⁹ VASS Vilmos: *Kompetenciafejlesztés a 21. században (értéktérítés és megújulás)*, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom, 2017. (Továbbiakban: VASS, 2017.)

⁴⁰ ZAKÁRNÉ HORVÁTH Ida: *Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése*, Modinfo, 2003. http://www.knok.adatpark.hu/letoltesek/dokumentumok/Modinfo_Keszsegek_kepessegek_kompetenciak_fejlesztese.pdf [2024.01.27.]

⁴¹ VASS, 2017.

⁴² SEBESTYÉN et al., 2020.

⁴³ Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics

⁴⁴ A LEGO® Education Coding Express készlettől kezdődően vezette be a LEGO® Education az 5E módszertant, és az óvodai készletek közül jelenleg még csak ennél használják.

szerzett ismeretek megértését, valamint a saját, illetve egymás munkáját, továbbá a pedagógus is visszajelez a gyermekeknek a munkájukról és a fejlődésükről.⁴⁵

A modell nem lineáris, az értékelési szakasz jellemzően az 5E ciklus során és természetesen a folyamat végén történik. Az 5E ciklus egy tevékenység/tanóra alatt végbemehet, de hagyományosan az 5E ciklus befejezése akár több napot vagy több órát is igénybe vehet. Leginkább 2–3 hetes ciklusokban lehet alkalmazni, amelyben minden fázis egy vagy több különálló tevékenység/lecke alapja, de természetesen egy-egy rövidebb óra vagy tevékenység végén is megjelenhet. A modell lehetővé teszi a pedagógusoknak, hogy egyedi ismeretszerzési élményt biztosíthassanak a gyermekeknek.⁴⁶

A LEGO® módszerek leglényegesebb sajátossága a nyílt végű tanulás, amelyet a gyermek irányít, és ha szükséges, újrakezdhet mindaddig, amíg meg nem oldja a problémát, így végeredményt sem csupán egyetlen (helyesnek tartott) úton érheti el, még akkor sem, ha adott a cél. Ez szoros összefüggésben van egy fontos játékkarakteristikaival, a belső motivációval, amely legalább olyan lényeges a játék általi tanulási folyamatban, mint a kompetencia-fejlesztés, vagy az önjutalmazó jellegű motiváció, esetleg a kíváncsiság. A tevékenység során a pedagógus facilitátor szerepet tölt be, aki támogatja, és ha szükséges egy-egy kérdéssel tovább lendíti a műveletben a gyermekeket, így irányítja a tanórát/tevékenységet, a gyermekek pedig együttműködve oldják meg a feladatokat. A nyílt végű feladatok miatt fontos, hogy a pedagógus a tevékenység végén visszajelzést adjon, amelynél lényeges figyelembe venni azt, hogy nemcsak egy helyes megoldása létezhet az adott feladatnak, problémának.⁴⁷

Összességében, ha a támogató, inspiráló környezet és a megfelelő eszközök biztosítottak, akkor a játéktevékenységgel a gyermek sokféle képessége, készsége fejlődik, többek között a fantáziája, a kreativitása és a mozgással, manipulációval összefüggő kompetenciái. Fejlődik továbbá a kommunikációs és a szociális kompetenciája is. Ez utóbbi a közös játékot jelenti kb. 2 éves korig a felnőtt(ek)el, majd kb. 6 éves kortól elsősorban a kortársakkal. Megalapozza a matematikai kompetenciák fejlődését, amely jobb iskolai teljesítményt eredményezhet, ez pedig később a munkaerőpiaci sikerességhez járulhat hozzá.⁴⁸

⁴⁵ BYBEE, Rodger W.–TAYLOR, Joseph A.–GARDNER, April–VAN SCOTTER, Pamela–CARLSON POWELL, Janet–WESTBROOK, Anne–LANDES, Nancy–SPIEGEL, Samuel–McGARRIGLE STUHLSTADT, Molly–ELLIS, Amy–RESCH, Barbara–THOMAS, Heather–BLOOM, Mark–MORAN, Renee–GETTY, Steve–KNAPP, Nicole: *The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness*, BSCS, Colorado Springs, 2006.; *5E Model of Instruction*, San Diego County Office for Education–Science Resource Center, 2024. <https://www.sdcoe.net/ngss/evidence-based-practices/5e-model-of-instruction> [2024.01.27.] (Továbbiakban: 5E Model of Instruction.); LEGO® Education, 2024a.

⁴⁶ 5E Model of Instruction.

⁴⁷ *A System for Learning*: LEGO® Education–LEGO® Learning Institute, é. n. <https://assets.education.lego.com/v3/assets/blt293eea581807678a/blt6169ff5a6b89a0a/> [2024.01.27.]; SEBESTYÉN et al., 2020.; SEBESTYÉN–NAGY-KÉPES, 2022.

⁴⁸ SMITH, Peter K.–PELLEGRINI, Anthony: *Learning Through Play*. In: TREMBLAY, Richard E.–BOIVIN, Michael–PETERS, Ray DeV. (szerk.): *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 2013. <https://www.child-encyclopedia.com/play/according-experts/learning-through-play> [2024.01.15.]; HEGEDŰS Roland: *Hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése és gyógypedagógiai ellátása*, In: VARGA Aranka–ANDL Helga–MOLNÁR-KOVÁCS Zsófia (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2019: Neveléstudomány: Horizontok és Dialógusok*, I. kötet, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság–PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 2020. 221–232.

A kutatás és az eredmények ismertetése

A szakirodalom áttekintése után négy hipotézist fogalmaztunk meg a témával kapcsolatban:

1. A megkérdezett óvodapedagógusok szerint a LEGO® elemekkel való játék nagymértékben fejleszti a kreativitást és a fantáziát.
2. Az óvodapedagógusok többsége a szociális kompetencia fejlesztését tartja a legfontosabbnak.
3. A fiatalabb óvodapedagógusok jobban, míg az idősebbek kevésbé érdeklődnek az új, innovatív pedagógia módszerek megismerése és alkalmazása iránt.
4. Nemcsak a vármegyeszékhelyen, hanem a kisebb településeken dolgozó óvodapedagógusok is ismerik az új, innovatív pedagógiai módszereket.

A hipotézisek vizsgálatát célzó kutatáshoz kvalitatív módszert választottunk, és saját készítésű interjúvázlát alapján, egyéni interjúk segítségével gyűjtöttük össze az adatokat 2023 márciusában. Az interjúkérdések között szerepelnek demográfiai kérdések, továbbá a kutatás témáját érintő, például kompetencia-alapú nevelésre, innovatív módszerekre vonatkozó kérdések.

16 fő vett részt az interjúkutatásban, 15 óvodapedagógus és egy óvodapszichológus. Az interjúalanyok mindannyian Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében élnek és dolgoznak, nyolcan vármegyeszékhelyen, heten kisvárosban, illetve faluban. A megkérdezettek többsége 40 év fölötti (13 fő), de vannak 30 év alattiak (2 fő) is. Az interjúalanyok közül heten több mint 20 éve óvodapedagógusok, hatan korábban más területen dolgoztak, és 3-15 éve foglalkoznak gyermekekkel. A két 30 év alatti pedagógusból az egyik pályakezdő, a másik 6 éve van a pályán (1. táblázat). Akik több ideje dolgoznak óvodapedagógusként, kicsit bővebb és konkrétabb válaszokat adtak, mint akik rövidebb ideje, de a válaszok alapján az utóbbiak között is vannak kimagasló szakmai tudással rendelkezők.

Interjúalanyok	Életkor	Szakmai tapasztalat	Vármegyeszékhelyi óvoda	Kisvárosi, vidéki óvoda
Óvodapedagógus 1	50 év	26 év	x	
Óvodapedagógus 2	41 év	5 év	x	
Óvodapedagógus 3	52 év	15 év	x	
Óvodapedagógus 4	40 év	3 év	x	
Óvodapedagógus 5	41 év	13 év		x
Óvodapedagógus 6	49 év	30 év	x	
Óvodapedagógus 7	63 év	43 év	x	
Óvodapedagógus 8	26 év	6 év	x	
Óvodapedagógus 9	55 év	35 év	x	
Óvodapedagógus 10	54 év	36 év		x

Óvodapedagógus 11	45 év	22 év		x
Óvodapedagógus 12	46 év	9 év		x
Óvodapedagógus 13	22 év	1 év		x
Óvodapedagógus 14	62 év	40 év		x
Óvodapedagógus 15	58 év	16 év		x
Óvodapszichológus	38 év	3 év	x	

1. táblázat: Az interjúalanyok demográfiai adatai (n=16 fő)

Az interjúalanyok véleménye általában a LEGO® készletek fejlesztő hatásáról

A megkérdezettek közül a legtöbben a LEGO® elemek fejlesztő hatásával kapcsolatban a kreativitás, a fantázia fejlesztését emelték ki, ezért például Óvodapedagógus 6, Óvodapedagógus 11 és Óvodapedagógus 13 is támogatja a LEGO® elemekkel való játékot, illetve tanítást is, de a válaszadók ezeken kívül más területeket is említettek. Óvodapedagógus 1, Óvodapedagógus 6 és Óvodapedagógus 8 szerint a LEGO® eszközök még a gondolkodási képességek, a képzelet, a figyelem, az emlékezet, a megfigyelés, az érzékelés és az észlelés fejlesztésére is hatással vannak. Játék közben az önuralom, az önfegyelem, a kitartás, a konfliktuskezelés és az érdekvédelem képességének fejlesztésére is alkalmasak. A LEGO® elemekkel való játék lehetőséget ad a csoportosítás, rendszerezés, logikai gondolkodás fejlesztésére és a szerialitás gyakorlására is. A válaszadók közül többen gondolták úgy, például Óvodapedagógus 8, hogy a LEGO® elemekkel való játék kifejezetten erősíti az anyanyelvi és verbális képességeket, hatással van a szókincsbővítésre és a nyelvi kifejezőkészségre. Óvodapedagógus 3 a legfontosabb fejlesztendő kompetenciának az algoritmikus és problémamegoldó gondolkodást tartja.

„Mindet! De ha egyet ki kellene emelni, akkor szerintem a kreativitást fejleszt a legjobban.” (Óvodapedagógus 8)

„A LEGO® készletekkel való játékot mindenképpen fejlesztő és motiváló hatásúnak tartom, nem csupán a gondolkodás és a koncentráció fejlesztése, hanem a kreatív önkifejezés tekintetében is.” (Óvodapedagógus 11)

A LEGO® készletekkel való játék fejlesztő hatása a szociális kompetenciára és a szociális képességekre

Az interjúalanyok nagy része arra a kérdésre, hogy melyik kompetencia fejlesztését tartja a legfontosabbnak, azt mondta, nem könnyű megválaszolni, mert szerintük mindegyik lényeges, de végül többen a szociális kompetenciát helyezték az

első helyre. Néhány kivételtől eltekintve úgy gondolják, hogy az óvodai csoportokban a LEGO® elemekkel való közös játék fejleszti a szociális képességeket. Jelentős részük kiemelte az együttműködési képességek, a társakra való odafigyelés, a türelem, a kitartás, a koncentráció képességének fejlődését a LEGO® kockákkal történő játék, építkezés során, amely összecseng a szakirodalomban⁴⁹ leírtakkal. Óvodapedagógus 9 például az alábbiak szerint fogalmazta meg ezt, beleértve nemcsak az óvodai, hanem a családban LEGO® elemekkel zajló játéktevékenységet is:

„Mindegyik kompetencia fontos, nincs olyan, hogy csak egy, de ha ki kell emelni egyet, akkor a szociális képességek fejlesztését emelném ki. Fontos, hogy a gyermek tudjon alkalmazkodni, kooperálni, fejlődjenek a kommunikációs képességei. Ha szüksége van rá, merjen segítséget kérni, és ő maga is képes legyen segítséget adni. A családnak összetartó ereje van, ami fontos a szociális kompetencia kialakulásában. Ebben a LEGO® elemekkel való játék is egy jó eszköz lehet, mivel összehozza a testvéreket, szülőket, igazából kortól függetlenül hasznos és kellemes időtöltés lehet akár egy család számára is.” (Óvodapedagógus 9)

Óvodapedagógus 10 is egyetért azzal, hogy a LEGO® készletekkel történő játék fejleszti a kommunikációs és a kooperatív kompetenciákat, az algoritmikus gondolkodást, a rendszerezést, ok-okozati összefüggések megértését, általa fejlődnek a szociális kompetenciák. Óvodapedagógus 6 és Óvodapedagógus 11 szintén ezt a véleményt erősíti, szerintük is mindegyik kompetencia fejlesztése lényeges, de a szociális kapcsolatok erősítését emelték ki.

„A LEGO® [játék] véleményem szerint nemcsak a képességeket, hanem a szociális és érzelmi kompetenciákat is fejleszti. Az élményszerű feladatmegoldások révén képes motiválni a gyerekeket akár a figyelem hosszabb távú fenntartására. Segíti az összpontosítást, koncentrációt.” (Óvodapedagógus 11)

A megkérdezett óvodapszichológus egyetért a szociális kompetencia fejlesztésének fontosságával, úgy gondolja az óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógusok munkája során nincs olyan készség, amelyet ne lehetne LEGO® kockákkal élvezetesebben megmutatni a gyermekeknek. Óvodapedagógus 2, illetve Óvodapedagógus 5 véleménye szerint a LEGO® elemekkel való játék pozitív hatással van a szociális kapcsolatokra, továbbá Óvodapedagógus 2 szerint fejlődnek általa a szociális készségek: a megértés, a felismerés, a személyes preferenciák és az elfogadás.

„Amennyiben közösen tevékenykednek, a szociális kompetencia is fejlődik. A szociális kompetenciát tartom a legfontosabbnak, de természetesen mindegyik fontos.” (Óvodapedagógus 5)

⁴⁹ KÖRMÖCI, 2015.

A fiatal és az idősebb óvodapedagógusok véleménye az új, innovatív pedagógiai módszerekről

A megkérdezett óvodapedagógusok életkortól és a pályán eltöltött időtől függetlenül kifejezetten fontosnak tartják az új módszerek megismerését, alkalmazását. A LEGO® Education módszerét többnyire a jól bevált módszerek kiegészítéseként tudják elképzelni, de van, aki már nagyobb módszertani megújulást is megfontolna, mert több lehetőséget lát benne, mint egy játék.

„Bizonyos területeken, ami régi és jól bevált, működik, és ami esetleg az óvoda fő profiljából adódik, megtartanám. De támogatom az innovatív módszereket, mert a mai gyerekeket nem lehet csak egy féle módszerrel nevelni, tanítani, mert ők nagyon igénylik az innovációt. A családok életmódja, életvitele sem olyan már, mint régen, ezért fontos, hogy az óvodapedagógusok olyan módszerekkel dolgozzanak, ami a gyerekek számára a legcélravezetőbb. Nagyon nyitott vagyok, ezért úgy gondolom elmaradhatatlan, szükségszerű, sőt muszáj új módszereket bevezetni. Nem szabad leragadni csak a régi módszereknél. Ha nem próbáljuk meg a megújulást, nem tudunk közel kerülni a gyerekekhez. Nem biztos, hogy elfogad, nem fogod érdekelni.” (Óvodapedagógus 9)

„Szívesen alkalmazok új módszereket, de a bevált módszereket is szeretem. Szívesen megismerkednék jobban a LEGO® módszerrel. Minden módszer érdekel, amivel szívesebbé, érdekesebbé, könnyebben tanulhatóvá tehetem az ismereteket, fejleszthetem a készségeket.” (Óvodapedagógus 5)

Óvodapedagógus 2 öt éve, míg Óvodapedagógus 4 három éve foglalkozik gyermekekkel, elmondásuk szerint szívesen alkalmaznak új módszereket, mert úgy gondolják, hogy a fiatalabb generációhoz szükséges ezeknek a módszereknek a kipróbálása és használata, mert ezekkel egyszerűbben, játékosan szerezhetnek új ismereteket a gyermekek. Óvodapedagógus 13 pályakezdő, egy éve foglalkozik gyermekekkel, ő az alábbiakat gondolja a témáról:

„Szívesen alkalmazok, ez előnyömre is válik, hogy bővítsem az ismereteimet. A gyermekeknél rendkívül fontos a felfedezésen, élményen alapuló tanulás, ezért a saját tapasztalati úton megszerzett tudás, véleményem szerint sokkal könnyebben rögzül.” (Óvodapedagógus 13)

A megkérdezett óvodapedagógusok egy fő kivételével, úgy gondolják, hogy egy-egy újfajta módszer, szemléletmód megkönnyíti a mai generációval való kommunikációt. Óvodapedagógus 8 azt nyilatkozta, hogy bár szívesen alkalmaz új, innovatív módszereket is, de a témával kapcsolatban az alábbiakat gondolja:

„Nem jelenthetjük ki, hogy megkönnyíti. Ez függ a befogadó közönségtől is, a gyerekektől. De mindenképp amondó vagyok, hogy a világ folyamatosan változik és megújul, így nekünk, pedagógusoknak is tartani kell a lépést és nem elzárkózni az innovációktól.” (Óvodapedagógus 8)

Vármegyeszékhelyen és kisebb településeken dolgozó óvodapedagógusok véleménye az új, innovatív módszerekről

A megkérdezettek egy része vármegyeszékhelyen él, illetve dolgozik, ők mindannyian ismerik a LEGO® módszert. A válaszadók szerint kifejezetten hasznos az óvodai csoportokban a LEGO® készletek használata, mert számos pozitív fejlesztő hatást tulajdonítanak a vele való játéknak. Óvodapedagógus 1 és Óvodapedagógus 2 véleménye szerint a LEGO® elemek sokrétűek, alkalmasak matematikai tapasztalatszerzésre, ezért irányítottan is használják őket. Egyetértenek azzal, hogy a LEGO® több mint játék, és úgy gondolják, hogy nemcsak játszanak, hanem játék közben nagyon sok területen fejlődnek a gyermekek. A vármegyeszékhelyen élő és dolgozó interjúalanyok között is van, aki egyelőre csak szabadjátékban használja a LEGO® készleteket, míg mások használják irányítottan is, például a külső világ tevékeny megismerésére, környezeti, matematikai tapasztalatszerzésre és időnként meséléshez. Mindannyian szívesen megismernék jobban a módszert, és alkalmaznák a jövőben.

A kisebb településeken élő, illetve dolgozó óvodapedagógusok nagy része tájékozott a témában, nemcsak szabadjáték során, hanem irányítottan is szívesen alkalmazza a LEGO® elemeket. Nyitottak az új, innovatív módszerek megismerésére és használatára a munkájuk során. Óvodapedagógus 5 véleménye illeszkedik a szakirodalomban⁵⁰ leírtakhoz, amely szerint az építőkockák – például a LEGO® elemek – kiváló lehetőséget adnak több képesség fejlesztésére. Minden módszer érdekli, amellyel szívesebbé, érdekesebbé, könnyebben tanulhatóvá teheti az ismereteket, fejlesztheti a gyermekek készségeit. Óvodapedagógus 5 és Óvodapedagógus 11 is egyelőre szabadjátékban használja a LEGO® elemeket, de szívesen megismerkedne a módszerrel, mert például Óvodapedagógus 11 tapasztalatai alapján úgy látja, hogy irányítottan is jól alkalmazható lesz. Már hallott a módszerről, ismer olyan óvodát, ahol használják a LEGO® Education készleteket, és szívesen bővítené a meglévő ismereteit, mert úgy gondolja, hogy azzal egy újabb fejlődési szintre tudnának eljutni a gyermekek. Óvodapedagógus 10 is megismerkedne a módszerrel, mert a gyermekekhez közel álló játéknak tartja, és véleménye szerint a LEGO® elemekkel a gyermekek érdeklődése is könnyen felkeltethető, illetve fenntartható. Óvodapedagógus 12, kistelepülésen él és dolgozik, irányítottan is használja a LEGO® elemeket, amely során számos fejlesztési lehetőséget tapasztalt, ezekről így nyilatkozott:

„Alap legóink vannak, amiből falat, várat, tornyot építenek. Nálunk 70 százalékban fiúk veszik elő. Számosságnál szoktam használni. Rövidebb, hosszabb kisebb, nagyobb fogalomalkotásnál. Szívesen alkalmazok új módszereket. Mindennap társasjátékozunk, és az óvodán kívül is szoktunk játszani a gyerekekkel és a szülőkkel is. Ezt a legóval is megvalósíthatónak tartom.” (Óvodapedagógus 12)

A vármegyeszékhelyen minden megkérdezett óvodapedagógus azt nyilatkozta, hogy bőséges készlettel rendelkeznek, ezért a módszert a meglévő készletekkel alkalmaznák, de olyan óvodapedagógus is volt a válaszadók között, aki ennek ellenére is még gazdagítaná az óvoda készletét. Óvodapedagógus 8 látogatott

⁵⁰ Például DANKÓ, 2016.

már meg olyan óvodát, ahol alkalmazzák a LEGO® módszert. Nemcsak szabadjátékban használja, mert úgy gondolja, hogy nagyon sok lehetőség rejlik benne, így kár lenne csak a játékidőben alkalmazni.

A kisebb településeken található óvodák LEGO® készletekkel való felszereltsége változó. Az egyik kistelepülés óvodavezetője például azt mondta, hogy sok LEGO® elemmel rendelkeznek, egyrészt pályázat útján nyertek, másrészt az intézményükbe járó gyermekek közül néhánynak a szülei a LEGO® játékgárban dolgoznak, így általuk is jutottak készletekhez. Szintén használják irányítottan is a feljebb már említett esetekben. A kisebb településen élő és dolgozó óvodapedagógusok közül egy fő arról számolt be, hogy sajnos nincs LEGO® készletük a csoportban, bár pontosan tisztában van az előnyeivel, fejlesztő hatásaival, ezért szívesen alkalmazná szabad- és irányított játékban is, de csak más konstruáló játékokkal rendelkeznek. Óvodapedagógus 12 és Óvodapedagógus 15 jelenleg anyagi erőforrások hiányában nem tudja gyarapítani a készleteket, sőt utóbbi elmondása szerint egy készletük van a csoportban, ezért, ha lehetőség nyílna rá, szívesen pályáznának készletekre.

Összességében azt tapasztaltuk, hogy a megkérdezett kisebb településeken és a vármegyeszékhelyen élő és dolgozó óvodapedagógusok is szakmailag ugyanolyan felkészültek. Az interjúalanyok válaszai alapján egy-egy intézmény játékkészletének felszereltsége a település területi elhelyezkedésétől – melyik vármegyében található, milyen közel van egy-egy nagyobb városhoz – a társadalmi összetételétől, lakosságának számától és főleg az anyagi erőforrásoktól függ. Ezt a problémát igyekeznek úgy megoldani, hogy ők maguk is készítenek játékokat, illetve további költséghatékony megoldásokat keresnek.

Összegzés

Tanulmányunk célja az óvodai kompetenciák, a fontosabb fejlesztési területek összekapcsolása a LEGO® elemekkel való játékkal és a LEGO® Education módszertanával. A LEGO® játékeszközök jelentősen fejlesztik például a gondolkodást, a kreativitást vagy szociális kompetenciát. Kutatásunkban 15 óvodapedagógus és egy óvodapszichológus vett részt, akikkel 2023 márciusában egy saját szerkesztésű interjúvázlat segítségével önálló interjúkat vettünk fel. Válaszaik alapján négyből három hipotézisünk igazolódott, mert a megkérdezettek mindegyike úgy gondolja, a LEGO® elemekkel való játék nagymértékben fejleszti a kreativitást, hozzájárul a fantázia és ez által a problémamegoldó képesség fejlődéséhez. Többségük szerint a LEGO® elemekkel történő játék fejleszti a szociális kompetenciát, amelyet szinte mindannyian kiemelten fontosnak tartanak. A vármegyeszékhelyen dolgozó óvodapedagógusok legalább olyan lényegesnek tartják, és támogatják az új, innovatív pedagógiai módszerek megismerését, alkalmazását, mint a kisebb településeken dolgozók. Ugyanez igaz az idősebb, tapasztaltabb és a fiatalabb, kevesebb éve pályán lévő óvodapedagógusokra is, viszont mivel előzetesen nem ezt feltételeztük a különböző korú óvodapedagógusokról, ezért az erre vonatkozó hipotézisünk nem igazolódott.

Irodalom

- ANDERSEN, Jens: *LEGO egy életen át. Egy család és egy cég története*, Európa Könyvkiadó, Bp., 2022.
- ÁDÁM Fruzsina–HEGEDŰS Roland: *Homogén és heterogén csoportok az óvodában*, Képzés és Gyakorlat. Training and Practice, 2019/3–4. 115–128.
DOI: [10.17165/TP.2019.3-4.10](https://doi.org/10.17165/TP.2019.3-4.10)
- BÁNKI Beáta–HEGEDŰS Roland: *A játék jelentősége: a tanulásban akadályozottakkal foglalkozó gyógypedagógusok és többségi pedagógusok játékhasználata a tanítási órákon*, Különleges Bánásmód, 2021/3. 7–26.
DOI: [10.18458/KB.2021.3.7](https://doi.org/10.18458/KB.2021.3.7)
- BIHARINÉ DR. KREKÓ Ilona–KANCZLER Gyuláné Dr.: *Az óvodai környezeti nevelés kapcsolata az óvodai élet tevékenységformáival*, In: DR. VITÁLYOS Gábor Áron (szerk.): *Az óvodai környezeti nevelés módszertana*. ELTE Eötvös, Bp., 2019. 24–37.
- BYBEE, Rodger W.–TAYLOR, Joseph A.–GARDNER, April–VAN SCOTTER, Pamela–CARLSON POWELL, Janet–WESTBROOK, Anne–LANDES, Nancy–SPIEGEL, Samuel–McGARRIGLE STUHLSATZ, Molly–ELLIS, Amy–RESCH, Barbara–THOMAS, Heather–BLOOM, Mark–MORAN, Renee–GETTY, Steve–KNAPP, Nicole: *The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness*, BSCS, Colorado Springs, 2006.
- CSÍKSZENTMIHÁLYI Mihály: *Flow: Az áramlat: A tökéletes élmény pszichológiája*, Akadémiai, Bp., 2018.
- DANKÓ Ervinné: *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában: Módszertani kézikönyv a 3-7 éves korosztály fejlesztéséhez*, Flaccus, Bp., 2016².
- FÁYNE DR. DOMBI Alice–DR. SZTANÁNÉ DR. BABICS Edit: *Játékpedagógia*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015a. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/index.html>
- FÁYNE DR. DOMBI Alice–DR. SZTANÁNÉ DR. BABICS Edit: *Pedagógus mesterség*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015b. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogus_messtersgV2/index.html
- FLICK-TAKÁCS Nikolett: *Az egész életen át tartó tanulás óvodás-, és kisiskoláskori megalapozásának vizsgálata*, Doktori disszertáció, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2021.
- HEGEDŰS Roland: *Hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése és gyógypedagógiai ellátása*, In: VARGA Aranka–ANDL Helga–MOLNÁR-KOVÁCS Zsófia (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2019: Neveléstudomány: Horizontok és Dialógusok*, I. kötet, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság–PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 2020. 221–232.
- KASIK László: *A szociális kompetencia fejlesztésének elmélete és gyakorlata*, Iskolakultúra, 2007/11–12. 21–37.
- KOLTÓI Lilla: *Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapedagógusoknak*, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2015. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/index.html

- KOVÁCS György–BAKOSI Éva: *Játékpedagógiai ismeretek*, Szerzői kiadás, Debrecen, 2005.
- KOVÁCSNÉ DR. BAKOSI Éva: *Játék és tanulás az óvodában*, 2009. <https://ofi.oh.gov.hu/jatek-es-tanulas-az-ovodaban>
- KÖRMÖCI Katalin: *Óvodapedagógiai kislexikon*, Flaccus, Bp., 2015.
- KŐRÖS Anikó: *A LEGO-világ, avagy gyermekkori felfedezések építőkövekkel*, Fejlesztő Pedagógia, 2011/1. 34–36.
- MASZLER Irén: *Játékpedagógia*, Comenius, Pécs, 1996.
- MÉRŐ László: *Az érzelmek logikája*, Tericum, Bp., 2010.
- NAGY József–ZSOLNAI Anikó: *Szociális kompetencia és nevelés*, In: BÁTHORY Zoltán–FALUS Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*, Osiris, Bp., 2001, 251–269.
- PÉKNÉ SINKÓ Csenge: *A nyelvi képességek és a családi háttér kapcsolata*, Danubius Noster, 2022/4. 93–106.
DOI: 10.55072/DN.2022.4.93
- SALLAI Éva: „Legjobb motiváció az élménybevonás.”, Új köznevelés, 2015/7. 25–27.
- SEBESTYÉN Krisztina–NAGY Balázs–SZABÓ József Mihály: *LEGO® készletekkel való fejlesztés lehetőségei a kora gyermekkori nevelésben*, Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 2020/1. 68–74.
DOI: 10.31074/gyntf.2020.1.68.74
- SEBESTYÉN Krisztina–NAGY-KÉPES Gabriella: *Készítsünk térképet LEGO® elemekből!*, In: JÁNOS István (szerk.): *Tradíció és Innováció ötvözte a Nyíregyházi Egyetemen*, Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 2022. 420–433.
- SMITH, Peter K.–PELLEGRINI, Anthony: *Learning Through Play*, In: TREMBLAY, Richard E.–BOIVIN, Michael–PETERS, Ray DeV. (szerk.): *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 2013. <https://www.child-encyclopedia.com/play/according-experts/learning-through-play>
- VASS Vilmos: *Kompetenciafejlesztés a 21. században (értéktanteremtés és megújulás)*, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom, 2017.
- ZAKÁRNÉ HORVÁTH Ida: *Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése*, Modinfo, 2003. http://www.knok.adatpark.hu/letoltesek/dokumentumok/Modinfo_Keszsegek_kepessegek_kompetenciak_fejlesztese.pdf
- ZÓKA Katalin: *Az óvodai nyelvi-kommunikációs nevelés lehetőségei a gyerekek szocializációjában, integrációjában*, Társadalmi együttélés: A kisebbségi lét dimenziói: Interdiszciplináris e-folyóirat, 2012/3. 1–17.
https://epa.oszk.hu/02200/02245/00003/pdf/EPA02245_tarsadalmi_egyuttelese_2012_3_zoka_katalin.pdf
- ZSOLNAI Anikó: *A szociális készségek fejlesztése 4-8 éves korban*, Új Pedagógiai Szemle, 2006/6. 27–35.
- ZSOLNAI Anikó: *A szociális kompetencia fejlődése és fejlesztési lehetőségei gyermekkorban*, Akadémiai doktori értekezés, Bp., 2018. http://real-d.mtak.hu/1136/7/dc_1503_17_doktori_mu.pdf
- ZSOLNAI Anikó–LESZNYÁK Márta–KASIK László: *A szociális és az érzelmi kompetencia néhány készségének fejlettsége óvodás korban*, Magyar Pedagógia, 2007/3. 233–270.

Dokumentumok

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
A *System for Learning*: LEGO® Education–LEGO® Learning Institute, é. n.
<https://assets.education.lego.com/v3/assets/blt293eea581807678a/bltc6169ff5a6b89a0a/5f86ec84c4805b1a2cea4dfa/lego-education-manifesto.pdf?locale=en-gb>
LEGO® Education, 2024a. <https://education.lego.com/en-us/>
LEGO® Education: *Coding Express*, 2024b. <https://education.lego.com/en-us/products/coding-express-by-lego-education/45025/>
LEGO® Education: *Explore the Face Bricks*, 2024c. <https://education.lego.com/en-us/lessons/preschool/explore-the-face-bricks/>
LEGO® Education: *STEAM Park*, 2024d. <https://education.lego.com/en-us/products/steam-park-by-lego-education/45024/>
LEGO® Education: *StoryTales*, 2024e. <https://education.lego.com/en-us/lessons/preschool-storytales/>

Abstract

**NICHT NUR EIN SPIEL!
DIE MEINUNG VON KINDERGÄRTNERINNEN ÜBER LEGO®**

Die Kinder mit Kindergarten Alter entdecken das um sich herum seienden Welt mit Spieltätigkeiten. Während deren ist es wichtig, dass die Kinder mit welchen Mittel diese Tätigkeit machen. In unserem Artikel haben wir das Ziel, das vorzustellen, dass die LEGO® Spielstücke auf vielen Kompetenzen sowie Fähigkeiten entwickelnde Wirkung haben. Aus diesen fokussieren wir hauptsächlich auf die soziale Kompetenz. In unserer Forschung haben wir mit 15 KindergärtnerInnen und mit einer Psychologen anhand einer eigenen Interviewskizze Einzelinterviews aufgenommen. Nach ihren Antworten entwickeln die LEGO® Mittel mannigfache Fähigkeiten sowie Kompetenzen, aber die Beantworter haben in der ersten Reihe die Kreativität und die soziale Kompetenz herausgehoben. Die Befragten halten von ihren zurückgelegten Berufszeit und Wohnorttyp die fachliche Erneuerung unabhängig wichtig. Darum können die Benutzung des LEGO® Mittel in didaktischen Spielen und die dazu gehörende LEGO® Education Methode unter anderem Hilfe bitten.